

N:o 2.

Af Herr C. G. Lindmark: Angående underdånig anhållan om bestämmande af en viss orts lokaltid såsom den för landet lagligt gällande borgerliga tiden.

Att tid är penningar och att försuten tid är liktydigt med förlust af penningar, har något hvar kunnat erfara under detta den snabba samfärdselns tidehvarf. En annan erfarenhet man kunnat göra är den, att det under nu varande förhållanden är ganska vanskligt, att vid olika tillfällen och på skilda platser skaffa sig kännedom om den då och der gällande tiden.

Förutom lokaltiden, som vid hvarje tingstad och i hvarje stad gäller som fatalietid, och hvilken är olika allt efter ställenas olika longitud, hafva vi Göteborgstiden som jernvägstid och Stockholmstiden som telegraftid, d. v. s. på en och samma plats, med undantag af Stockholm och Göteborg, tre olika tider att hålla reda på. Att detta invecklade förhållande medför icke så få olägenheter inom det dagliga lifvet, torde lätt inses af en och hvar. Lika obestriddigt torde det vara, att man skulle vinna åtskilliga fördelar, om i Sverige, liksom fallet är i England, en viss orts lokaltid blefve gällande öfver hela landet som fatalie-, jernvägs- och telegraftid, samt om denna tid utan några väsentliga olägenheter äfven kunde användas vid den borgerliga tidsräkningen öfver hela eller större delen af landet.

En sådan likhet i tidsberäkningen kan dock endast införas i ett land, som har ringa utsträckning i öster och vester och der följaktligen longitudsskilnaderna och de af dem beroende tidsskilnaderna icke äro af någon synnerlig betydighet.

Longitudsskilnaden mellan Strömstad och Haparanda är $13^{\circ} 1'$, hvilket gör en tidsskilnad af $52^m 4^s$. Ville man inskränka den åtgärd, jag här går att föreslå, till landet söder om Umeå, så blefve, då longitudsskilnaden mellan denna stad och Strömstad uppgår till $9^{\circ} 7'$, tidsskilnaden dem emellan endast $36^m 28^s$. Antoge man nu som normaltids lokaltiden på en ort, som ligger ungefär på dessa båda städers medel-longitud, skulle, om uren ställdes efter denna tid, dessa endast på få ställen visa mer än en kvarts timme för fort eller för sakta med hänseende till ställets lokaltid, en olägenhet som tyckes vara utan synnerlig praktisk betydelse.

För att bättre åskådliggöra den ringa olägenhet — vida understigande fördelarne — som skulle blifva en följd af att t. ex. Örebro-tiden blefve gällande för hela Sverige söder om Umeå som fatalie-, jernvägs- och telegraftid, har jag upprättat nedanstående tabell, hvori angifves en del städers longituder samt longituds- och tidsskilnaden mellan dem och Örebro, hvars lokaltid jag antagit som normaltids.

Tecknet + utmärker huru mycket uret går för sakta och tecknet — huru mycket det går för fort med hänseende till Örebro-tiden. Genom att i enlighet med dessa tecken addera eller subtrahera tidsskilnaden till Örebro-tiden finnes således hvarje ställes lokaltid.

	Longitud Ostl.			Longitudsskilnad.			Tidsskilnad.	
	grad.	min.	sek.	grad.	min.	sek.	m.	s.
Örebro	15	— 14	— 15	0	— 0	— 0	0	0
Haparanda	24	— 12		8	— 57	— 45	+	35 : 51
Luleå	22	— 10		6	— 55	— 45	+	27 : 43
Piteå	21	— 29	— 15	6	— 15		+	25
Umeå	20	— 18		5	— 3	— 45	+	20 : 15
Hernösand	17	— 57	— 15	2	— 43		+	10 : 52
Sundsvall	17	— 19	— 45	2	— 5	— 30	+	8 : 22
Hudiksvall	17	— 7	— 15	1	— 53		+	7 : 32
Söderhamn	17	— 4	— 30	1	— 50	— 15	+	7 : 21
Falun	15	— 39		0	— 24	— 45	+	1 : 39
Gefle	17	— 9	— 30	1	— 55	— 15	+	7 : 41
Norrtelje	18	— 42		3	— 27	— 45	+	13 : 51
Upsala	17	— 38	— 15	2	— 24		+	9 : 36
Vesterås	16	— 31	— 45	1	— 17	— 30	+	5 : 10

	Longitud Ostl.			Longitudskilnad.			Tidsskilnad.	
	grad.	min.	sek.	grad.	min.	sek.	m.	s.
Stockholm	18	—	3 — 30	2	—	49 — 15	+	11 : 17
Nyköping	17	—	1	1	—	46 — 45	+	7 ; 7
Norrköping	16	—	11 — 45	0	—	57 — 30	+	3 : 50
Linköping	15	—	37 — 15	0	—	23	+	1 : 32
Kalmar	16	—	22 — 15	1	—	8	+	4 : 32
Visby	18	—	19 — 30	3	—	5 — 15	+	12 : 21
Vestervik	16	—	38 — 45	1	—	24 — 30	+	5 : 38
Karlskrona	15	—	35 — 30	0	—	21 — 15	+	1 : 25
Karlshamn	14	—	52 — 15	0	—	22	—	1 : 28
Ystad	13	—	49 — 30	1	—	24 — 45	—	5 : 39
Malmö	13	—	0 — 30	2	—	13 — 45	—	8 : 55
Helsingborg	12	—	42	2	—	32 — 15	—	10 : 9
Halmstad	12	—	51 — 45	2	—	22 — 30	—	9 : 30
Varberg	12	—	15 — 15	2	—	59	—	11 : 56
Göteborg	11	—	58 — 15	3	—	16	—	13 : 1
Strömstad	11	—	11	4	—	3 — 15	—	16 : 13
Jönköping	14	—	11 — 15	1	—	3	—	4 : 12
Vexjö	14	—	50 — 30	0	—	23 — 45	—	1 : 35
Karlstad	13	—	30 — 30	1	—	43 — 45	—	6 : 55
Mariestad	13	—	49 — 30	1	—	24 — 45	—	5 : 39

Ofvanstående tabell gifver vid handen, att, med undantag af det norr om Umeå belägna kustlandet, skilnaden mellan Örebrotiden och ett ställes lokaltid ingenstädes går upp till 21 minuter, och att för de flesta ställen denna tidsskilnad endast uppgår till hälften och mindre än hälften af denna tidsskilnad.

Under sådana förhållanden torde man med fog kunna påstå, att den här föreslagna åtgärden, att antaga Örebrotiden som normalt看 för Sverige söder om Umeå, icke skulle medföra några olägenheter af vikt på det dagliga och praktiska lifvets områden. Tvärtom synas mig fördelarne på det praktiska lifvets område vara så i ögonen fallande, att man endast borde behöfva påpeka desamma, för att de genast skola kunna inses. Hvarje affärsman, hvarje resande, som måste å annan ort infinna sig på å bestämd tid utlysta sammanträden; som skall på visst klockslag infinna

sig på jernvägs- eller ångbåtsstationer, måste känna en väsentlig lättnad af att, hvar helst han befinner sig inom landet, ega kännedom om den lagligt gällande tiden, för så vidt han är försedd med ett någorlunda pålitligt ur.

I England, der Greenwich-tiden är gällande som laglig tid i hela England och Skottland, skulle man betrakta det som en ren olycka för affärslifvet, om man nu skulle nödgas att återgå till den gamla lokala tidberäkningen.

Reformen att i landet söder om Umeå antaga en gemensam, lagligt gällande tid är till den grad enkel, att den icke af landets invånare kräfver något mödosammare arbete, än att ställa sina klockor efter närmaste fatalie-, stads- eller jernvägsur. Inga reduktionstabeller med thy åtföljande hufvudbry, inga nya tidmätare, för så vidt de gamla äro i tjänstbart skick, inga nya benämningar, som äro mer eller mindre främmande för massan af folket! Den enda kostnad, reformen skulle komma att medföra, blefve anskaffningen af nya tidtabeller för jernvägarne.

Frågan är icke ny. F. d. navigationsläraren i Stockholm, Kapten C. A. Pettersson arbetade på sin tid för frågans lösning i den af mig här angifna rigtningen, och man har sedermera sett densamma tid efter annan berörd i tidningsuppsatser.

Ehuru enkel frågan således kan synas vara, torde den dock icke vara alldeles oförtjent af att ådraga sig Riksdagens uppmärksamhet. Under förhoppning härom, tillåter jag mig att föreslå:

att Riksdagen ville i underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t hemställa, det täcktes Kongl. Maj:t taga under nådig ompröfning, huruvida det icke skulle befinnas ändamålsenligt att för Sverige eller större delen deraf, bestämma en viss orts lokaltid såsom den för landet lagligt gällande borgerliga tiden, att tjena till efterrättelse, såväl vid domstolar och embetsverk, som vid jernvägs- och telegrafstationer; samt att, om åtgärden skulle finnas vara gagnelig, utfärda nådig förordning om dess genomförande.

Stockholm den 18 Januari 1877.

C. G. Lindmark.